

IZ PRAKSE

Primljeno: siječanj 2016.

Fingirani nestanak osobe radi izbjegavanja kaznene odgovornosti

Dana 25. rujna 2009. godine u 00:40 sati djelatnik Centra za spašavanje i traganje Rijeka telefonski je izvijestio dežurstvo Postaje pomorske policije Zadar da je s trajekta "Jazine", koji je prometovao na redovitoj liniji Zadar-Preko-Zadar, nepoznata osoba (austrijski državljanin) skočila u more, i to negdje na polovici zadarskog kanala.

Odmah nakon dojave policijski službenici obavili su razgovor s posadom trajekta i navodnim očevicima događaja. Utvrđeno je da se radi o austrijskom državljaninu Helmutu Breitsprecheru, rođenom 1942. godine u Beču, s prebivalištem u Beču. On je u 23:30 navedenim trajektom krenuo iz mjesta Preko na otoku Ugljanu za Zadar, da bi se u jednom momentu, prema izjavi očevidaca, na krmi trajekta popeo na "bitvu" (dio brodske opreme koji služi za privezivanje broda ili drugih plovila), s koje je preko zaštitne ograde skočio u more. Kada je Helmut Breitsprecher skočio u more, jedan od očevidaca je alarmirao članove posade broda. Kapetan je zaustavio trajekt, upalio reflektore te je pokušao uočiti osobu u moru.

Inicijalna saznanja o okolnostima nestanka, odnosno navodnog suicida austrijskog državljanina opisala su dva očevica. Prvi očevidac je osoba od 40 godina iz mjesta Voloder, koji je izjavio da se ukrao na trajekt kao putnik bez vozila. Kad su bili otprilike na pola kanala, pogledao je prema krmi broda i primijetio mušku osobu jače tjelesne građe kako se popela na krmu i provukla ispod lanca. U prvom trenutku, prema njegovoj izjavi, pomislio je da se radi o zaposleniku na trajektu no nakon 4-5 minuta, nakon šta se ta osoba provukla ispod lanca, čuo pljusak koji potječe od udarca u more. Budući da više nije vidio osobu na krmi, posumnjao je da je pala ili skočila u more te pošao do časnika stroja i obavijestio ga o tome. U razgovoru koji su kasnije vodili dao je kvalitetniji opis osobe, ali na izričita pitanja da objasni kako je mogao čuti pljusak od buke motora, nije imao objašnjenje.

Druga osoba (25 godina) iz Sukošana kod Zadra koja se također nalazila na trajektu, ali nije vidjela čin navodnog suicida, u obavijesnom razgovoru navela je da je cijeli dan provela na otoku Preko sa svojim prijateljima u jednoj konobi te da je oko 23:00 sata došla na trajektno пристаниште. Odmah nakon dolaska na trajektno пристаниште uočio je nepoznatog muškarca jače tjelesne građe, visokog oko 190 cm, otprilike 50 godina, odjevenog u svijetloplavu jaknu koja nalikuje na ribički prsluk (*krožet*). Navedena osoba je bila vidno uznemirena i nešto je nerazgovijetno pričala na mobilni telefon, a očevidac nije posebno obraćao pažnju na nju jer je govorila stranim jezikom. Tijekom razgovora u jednom trenutku govori na hrvatskom

jeziku "ubiti, ubiti". Navedenom očevicu je predložena fotografija iz putovnice Helmuta Breitsprechera, te ga je nedvojbeno prepoznao kao osobu koja je bila vidno uznemirena i ponavljala nekoliko puta na hrvatskom jeziku "ubiti, ubiti".

O nestanku austrijskoga državljanina bilo je poznato građanstvo putem sredstava javnog priopćavanja. Policijski službenici, ronionici i ostali službenici svakodnevno su poduzimali radnje kako bi pronašli nestalu osobu. U pretragu područja, gdje je navodno Helmut Breitsprecher skočio u more, uključila su se plovila Lučke kapetanije Zadar i Postaje pomorske policije u Zadru. Policijski službenici su termovizijskom kamerom pretraživali morsko dno, ali tijelo nestale osobe nije pronađeno. Odmah nakon svanuća angažiran je helikopter HRZ-a i avion Aerokluba Zadar. Nadlijetanje nije dalo rezultata, a istog dana zbog pojačane bure privremeno je prekinuta potraga, tako da su na moru ostali brodovi pomorske policije i lučke kapetanije. Nažalost i sljedeća je dva dana puhala jaka bura, more je bilo zapjenjeno pa je potraga iz zraka i detaljno pretraživanjeorskog akvatorija bilo onemogućeno.

Mjesto gdje je navodno Helmut Breitsprecher skočio u more s trajekta jedno je od najprometnijih mjesta na Jadranu. To je prostor gdje se utopljenik sa 100%-tnom sigurnošću mora pronaći jer je svaki pedalj mora prekriven trajektima, brodovima i brodicama. Ukratko, promet na navedenom području intenzivan je dvadeset i četiri sata.

Paralelno s potragom na moru, u jutarnjim satima 25. rujna 2009. godine obavljen je očevid crnog ruksaka koji su prethodno pronašli policijski službenici, a bio je ostavljen na trajektu. Pretpostavilo se da je bio vlasništvo Helmuta Breitsprechera. U ruksaku je pronađeno više osobnih stvari: austrijska putovnica na ime Helmut Breitsprecher, zdravstvena iskaznica, iskaznica dobrovoljnih davatelja krvi te potrošačka kartica "Billa". Nadalje pronađen je ključ s metalnim privjeskom "Hotel Joso br.102" te papirić istrnut iz notesa s ručno napisanim tekstom na njemačkom jeziku i brojem telefona. Tekst je odmah preveden na hrvatski i glasio je: *"... u slučaju moje smrti molim za razumijevanje svojeg brata Christiana Breitsprechera, broj telefona XXX-XXX. Srdačno hvala"*.

Vijest o navodnom samoubilačkom skoku brzinom munje proširila se Zadrom i okolicom, a tijekom 25. rujna 2009. godine navedeni događaj poprima karakter državne i jednim dijelom svjetske vijesti. Budući da smo posjedovali fotografiju iz putovnice poslali smo je svim lokalnim, a potom i nacionalnim medijima, uz molbu građanima da nam dostave svaki koristan podatak o kretanju Helmuta Breitsprechera.

OKC PU zadarske zaprimio je dojavu od policiji već otprije poznate ženske osobe koja je bila na plovodbi izletničkim brodom Pašmanskim kanalom, te je u moru na poziciji između

otoka Pašmana i otoka Bapca uočila utopljenika kojeg je morska struja nosila prema otoku Bapcu. Na pitanje zbog čega to prijavljuje 24 sata nakon opažanja, izjavila je da je imala hitnijeg posla, a u novinama je pročitala da se traga za osobom koja je skočila s trajekta pa je odlučila to prijaviti policiji. Navedena dojava je ozbiljno shvaćena, pretražen je morski akvatorij, odnosno Pašmanski kanal, bez obzira na to što je prijaviteljica događaja otprije poznata policiji kao kverulant (osoba sklona prijavljivanju). Zanimljivo je da je to bila jedina zabilježena dojava građana.

Obavljeno je više razgovora i s navodnim očevicima i s posadom broda i putnicima na brodu. Pored raspoloživog brodovlja angažirani su i ronioci IJP PU zadarske koji su pretraživali morsko dno uz obalu Zadra i otoka Ugljana, gdje se pretpostavljalo da bi struje mogle izbaciti leš. Obaviješteni su svi ribari, odnosno preko radioveza sve ribarske brodice o navodnom suicidu.

Budući da nije bilo rezultata, opseg potrage je proširen prema otoku Pašmanu i obalnom području od mjesta Tkon do mjesta Ždrelac, odnosno zahvaćen je obalni pojas od mjesta Turanj do mjesta Pakoštane.

Kontaktirano je austrijsko veleposlanstvo u Zagrebu te su bili informirani o nestanku svojega državljanina i o poduzetim mjerama i radnjama. Obaviješteni su da se potraga nastavlja, a zamolili smo ih da o svemu obavijeste obitelj nestalog.

Daljnjom obradom događaja utvrđeno je da je navedeni Helmut Breitsprecher 15 dana prije nestanka boravio na području oko Biograda. Tada je prijavio krađu svog osobnog automobila s parkirališta motela "Biograd" gdje je i boravio. Prilikom zaprimanja prijave u Biogradu korišten je sudski tumač za njemački jezik te je s navedenom osobom obavljen razgovor. Sudski tumač je telefonski kontaktirao s Helmutom Breitsprecherom, a nekoliko puta i elektroničkom poštom. Prilikom zadnjeg kontakta, koji je bio prije nekoliko dana od dana prijave nestanka, čuo se s njim telefonom, zvučao je veselo, rekao je da se nalazi u Sukošanu i da je dobro. Posebno se interesirao za podatke koji su vezani za prijavu krađe vozila.

Obavljen je razgovor s vlasnikom motela "Biograd" koji je rekao da Helmuta Breitsprechera poznaje, da se radi o mirnom i normalnom gostu koji je svakodnevno i uljudno komunicirao s osobljem motela i drugim gostima, gledajući uvečer televiziju i ispijajući pića. Sjeća se da je Helmut Breitsprecher prijavio krađu osobnog vozila. Obavljeni su razgovori s djelatnicima i gostima motela "Biograd" koji nisu dali korisne podatke o nestanku.

Obavljen je razgovor s vlasnikom i konobarima hotela "Joso" koji se nalazi u mjestu Sukošan, gdje je Helmut Breitsprecher unajmio sobu. Saznalo se da je u hotel došao 24. rujna 2009. godine u večernjim satima i zatražio sobu za jednu noć i odmah platio. Osoblje i vlasnik hotela nisu mogli dati podatak kako je i s kim je Helmut Breitsprecher stigao u Sukošan. Jedan od konobara se sjetio da je navedeni prije odlaska u sobu te večeri upitao kada ima trajekt za mjesto Preko. Nitko od osoblja nije znao kada je napustio sobu, a pregledom sobe pronađene su različite tablete za smirenje.

MUP RH zatražio je od nadležnih državnih tijela Republike Austrije da se od krvnih srodnika nestalog Helmuta Breitsprechera izuzme uzorak za utvrđivanje DNA profila, te da se nakon utvrđivanja nalazi dostave PU zadarskoj kako bi se obavila identifikacija nakon što se pronađe nestala osoba. Zatražena je preslika zubnog kartona Helmuta Breitsprechera te je predan zahtjev da se obave obavijesni razgovori s užom i širom obitelji o okolnostima boravka u Hrvatskoj (od kada je u RH, kod koga, s kojom svrhom, vozilo, osobe koje poznaje u RH, mogući zdravstveni problemi, navike, mogući sukobi ili problemi s drugim osobama i sl.).

Austrijska policija nas je telefonskim i pisanim putem obavijestila da je Helmut Breitsprecher prijavljen u Republici Austriji za počinjenje više kaznenih seksualnih delikata te je u pokrajinskom sudu 1996. godine pokrenut kazneni postupak zbog sumnje u seksualnu zlorabu vlastitih četiriju kćeri i dviju posvojenih kćeri. Okrivljenik je iz zdravstvenih razloga izbjegao glavnu raspravu zbog čega mu nije izrečena presuda.

Informacije iz Beča koje su se odnosile na kazneni postupak u Republici Austriji protiv Helmuta Breitsprechera zbog seksualnih kaznenih djela na štetu maloljetnih osoba, ponukala je djelatnike PU zadarske da istraže eventualnu povezanost Helmuta Breitsprechera prilikom počinjenja istih ili sličnih djela na području RH. Tom se prilikom nije došlo do korisnih saznanja koja bi mogla govoriti u prilog tezi da je vršio slična kaznena na području Republike Hrvatske.

Nedugo nakon našeg traženja austrijske vlasti su nas obavijestile da brat nestale osobe nije odobrio bris iz usne šupljine u svrhu davanja DNA profila, dok je kćerka bila suglasna za izuzimanje DNA. Policija je izvršila pregled stana u vlasništvu Helmuta Breitsprechera te su izuzeti različiti osobni predmeti. Pored navedenog austrijska je policija tražila detaljnije okolnosti nestanka s posebnim akcentom odnosno pitanjem: "Na kojoj udaljenosti se nalazio trajekt od obale, te je li bilo moguće otplivati do obale?"

Austrijske vlasti su nas obavijestile da su obavili razgovor sa suprugom Helmuta Breitsprechera i njihovom zajedničkom kćeri. One su izjavile da su do dana nestanka imale redovite kontakte, a zadnji dan prije nestanka kontakt s ocem imala je kći. Ona je jedina od pet kćeri imala dobar kontakt s ocem iako je bila žrtva seksualnog zlostavljanja, ali je ocu oprostila i najmanje dva puta tjedno kontaktirala s njim. Supruga i kći su iskazivale bojazan, kojeg temelje na lošem zdravstvenom stanju i psihičkom rastrojstvu Helmuta Breitsprechera te misle da je počinio suicid. Supruga je konkretizirala da je imao dva plućna infarkta, da je zbog toga bio ranije umirovljen i uzimao različite lijekove. Također je imao problema s krvotokom te mu je moglo čak i pozliti na trajektu zbog čega je mogao pasti u more. Napomenula je da je uvijek imao sa sobom cedulju svojeručno pisanu na kojoj se nalaze imena i prezimena njegovog brata i kćeri da ih se u slučaju bilo kakve nesreće o tome obavijesti. Iz razgovora smo saznali da je u 2009. godini tri puta putovao u Hrvatsku gdje je pokušao pokrenuti posao rabljenim kompjutorima i opremom sa zetom koji živi u mjestu Sveti Filip i Jakov.

Na put je u Hrvatsku išao dvama osobnim vozilima čiju krađu je prijavio tijekom boravka u Biogradu. Inače su vozila u vlasništvu supruge.

Dana 10. 3. 2010. godine navodni nesretni slučaj ili samoubojstvo na trajektu "Jazine" koji je plovio na relaciji Preko-Zadar dobio je konačni rasplet, odnosno epilog uhićenjem Helmuta Breitsprechera živog i zdravog u mjestu Popping u Austriji. Navedeni je po nalogu zemaljskog suda u Korneuburgu uhićen i odveden u zatvor kako bi se osigurala njegova prisutnost i okončanje postupka vezano za seksualnu zlorabu maloljetnih osoba. Austrijskoj policiji izjavio je da ga je progonila mafija i da su ga u Hrvatskoj dva nepoznata muškarca (nije ih mogao opisati) bacili s trajekta u more. Iz njegove prve izjave očito je bilo da njegov iskaz nije vjerodostojan i kako je bila opravdana sumnja djelatnika PU zadarske da se najvjerojatnije radi o fingiranom suicidu, odnosno o nesretnom slučaju kako bi izbjegao sudski postupak u Austriji.

Dovršenim kriminalističkim istraživanjem sumnja se dvojica muškaraca u dobi od 25 i 40 godine s područja Sukošana i Volodera da su počinili kazneno djelo širenja lažnih i uznemiravajućih glasina iz članka 322. stavka 2. KZ-a RH.

Naime, utvrđeno je da su prijavljeni, u skladu s prethodnim dogovorom, 24. rujna 2009. godine oko ponoći na motornom trajektu "Jazine", na redovitoj liniji Preko-Zadar, posadi trajekta lažno prijavili da je za vrijeme plovidbe s trajekta preko zaštitne ograde u more skočio austrijski državljani Helmut Breitsprecher, rođen 1942. godine. Utvrđeno je da su na trajekt donijeli ruksak s osobnim stvarima i dokumentima u vlasništvu austrijskog državljanina, kojeg su ostavili na trajektu dok su njegov prsluk bacili u more.

Treći počinitelj, austrijski državljani (55 godina) sumnjiči se da je nestalog odvezao vozilom u Austriju, pa je protiv njega podnesena kaznena prijava zbog osnovane sumnje da je počinio kazneno djelo pomaganja počinitelju nakon počinjenja kaznenog djela.

Tijekom skrivanja na području Austrije, Helmut Breitsprecher je koristio više lokacija, čak se skrivao u samostanu. Kada je uhićen nalazio se u osobnom vozilu svoga mlađeg brata čije je dokumente i koristio, a koji je i prijavljen kao pomagač. Zanimljiv je motiv očevidaca koji su pomagali Helmutu Breitsprecheru da nestane.

Njihov je motiv bila zarada od 500 eura, a zadaća im je bila da donesu ruksak s osobnim stvarima i dokumentima na trajekt i da ga tamo ostave, a potom da bace prsluk u more koji inače nikada nije pronađen, a onda prijave suicid odnosno pad u more. Novac im je trebao isplatiti brat Helmuta Breitsprechera, ali ga nikada nisu dobili.

ZAKLJUČAK

Iz elaboriranog događaja vidljivo je kako je prilikom obrade i rada po predmetima suicida ili nestanka osoba od bitne važnosti uzeti u obzir više verzija mogućih događaja. Svaku je potrebno pomno istražiti, što je vidljivo iz navedenog. Policijski službenici u isto vrijeme dok su tragali za osobom, koja je navodno skočila ili pala u more, obrađivali su i druge verzije prema kojima je Helmut Breitsprecher fingirao svoj nestanak. Na kraju se navedena teza pokazala istinitom.

U ovakvom slučaju postavlja se pitanje troškova traganja jer se za jedan dan potrage i rada stroja broda (oko 16 sati) potroši otprilike 800 litara goriva i prijeđe oko 150 nautičkih milja. Kada se zbroje dnevnice i redovne plaće tročlane posade i pomnoži s pet brodova koji su svakodnevno (11 dana) pretraživali morski akvatorij, troškovi traganja se penju na više stotina tisuća kuna. Postoje troškovi koji se ogledaju u zastoju redovnih zadaća djelatnika policije i pripadnika ostalih službi koje su sudjelovale u traganju i rasvjetljavanju nestanka austrijskog državljanina.

Ovaj je način rada bio potpuno ispravan jer da se nije tako radilo vjerojatno se do dana današnjeg ne bi rasvjetlio navedeni događaj i ostao bi "crv" sumnje.

Opravedana je bila sumnja djelatnika PU zadarske koji su danima tragali za tijelom i nisu ga pronašli, da je motiv Helmuta Breitsprechera insceniranje svoje smrti kako bi izbjegao sudski proces, odnosno zatvorsku kaznu zbog seksualnog zlostavljanja maloljetnica.

Priredio: Antun Novoselović*

Engl.: Feigned Disappearance in Order to Avoid Criminal Responsibility

* Antun Novoselović, načelnik kriminalističke policije PU zadarske u mirovini.